

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17

Filosofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Emigrace jako útěk za svobodou

**Tomáš Babka
Středočeský kraj**

**Neveklov
24. března 2018**

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17

Filosofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Emigrace jako útěk za svobodou

Emigration as an escape for freedom

Autoři: Tomáš Babka

Škola: Obchodní akademie Neveklov, Školní 303, 257 56 Neveklov

Kraj: Středočeský kraj

Konzultant: Mgr. Miroslava Hulanová

Neveklov, 24. března 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Neveklově dne 24. března 2018

.....
Tomáš Babka

Poděkování

Děkuji mé vedoucí práce Mgr. Miroslavě Hulanové za pozornost, kterou mé práci věnovala, a za rady, jež mi během psaní práce poskytla.

Děkuji Martinu Vaňhovi, Arnu Oharkovi a Jiřímu Babkovi, že se se mnou podělili o své životní příběhy.

Dále děkuji rodičům, kteří mi umožnili a zprostředkovali cestu do Švýcarska za panem Arnem Oharkem.

Také děkuji všem respondentům, kteří odpověděli na můj internetový dotazník.

Anotace

Název práce: Emigrace jako útěk za svobodu

Autor práce: Tomáš Babka

Práci vypracoval student 3. ročníku Obchodní akademie Neveklov, obor ekonomické lyceum

Práce se věnuje migraci v českém prostředí, její minulosti i současnosti.

Hlavním cílem bylo představit emigraci a zjistit, co si lidé o ní myslí - ať o té za minulého režimu nebo dnešní.

Úvodní část objasňuje základní pojmy a historii migrace. Dále jsou uvedeny rozhovory s emigranty a následuje dotazníkové šetření, které mapuje současné mínění veřejnosti o migraci.

Klíčová slova: emigrace, imigrace a migrace

Annotation

Name of the thesis: Emigration as an escape for freedom

Author: Tomáš Babka

The thesis was developed by a student of the 3rd year of the Business School Neveklov, branch of economic lyceum

The work deals with migration in the Czech environment, its past and present.

The main objective was to introduce emigration and to find out what people think of it - be it about the past regime or today.

The introductory part explains the basic concepts and history of migration. There are also interviews with emigrants, followed by a questionnaire survey that maps the current public opinion on migration.

Key words: emigration, immigration and migration

Obsah

Úvod	7
1. Základní pojmy.....	9
1.1 Důvody imigrace a emigrace	10
2. Historie migrace	11
2.1 Mezník emigrace v našich dějinách - 1620.....	11
2.2 Období 17. – 19. století.....	12
2.3 Migrace a emigrace ve 20. století	12
2.3.1 První vlna migrace a emigrace ve 20. století – období první světové války	12
2.3.2 Druhá vlna migrace a emigrace ve 20. století – období druhé světové války	13
2.3.3 Třetí vlna migrace a emigrace ve 20. století – 1948 – 1989.....	14
3. Rozvory s emigranty.....	17
3.1 Položené otázky	17
3.2 Martin Vaňha (USA)	18
3.3 Arno Oharek (Švýcarsko)	22
3.4 Jiří Babka (Švýcarsko).....	26
4. Dotazníkové šetření	30
4.1 Analýza dotazníkového šetření	30
Závěr.....	39
Seznam použitých zdrojů.....	42
Seznam příloh.....	43

Úvod

Emigrace, imigrace a problémy s nimi spojené jsou témata, která v posledních letech plní veškerá média. Ve společnosti často toto téma vyvolává obavy, popřípadě strach.

Často je ale zapomínáno, že i mezi námi je spousta lidí, kteří emigrovali ve 20. století, ve většině případů z politických důvodů. Někteří se do vlasti trvale vrátili, někteří žijí stále v zahraničí, jiní díky Schengenskému prostoru i volnému pohybu v jiných svobodných zemích světa mohou dnes cestovat mezi svými dvěma domovy. Co bylo důvodem jejich odchodu, jaké byly jejich první pocity v zahraničí a jak se s novým životem uměli vypořádat? To jsou otázky, na které se snaží má práce nalézt odpovědi pomocí rozhovorů s žijícími emigranty.

Migrace lidí a národů se počítá od vzniku civilizace samé. První důvody přesunů byly především války a hladomory. V 15. století se k nim přidává ještě důvod náboženský, který vzniká na území českých zemí vlivem husitského hnutí a založením nové „Husitské církve“. V 15. století dochází rovněž k objevení Ameriky a k následné migraci do nového světa.

Podrobněji je migrace a emigrace mapována po roce 1620, po bitvě na Bílé hoře, kdy nastává nucená rekatolizace českých zemí a mnoho našich předků odchází do emigrace z náboženských důvodů. V době pobělohorské bylo zničeno a spáleno mnoho dokumentů, knih a tehdejších rodokmenů. Mapování osudů našich předků je tedy náročné a mnohdy nedohledatelné, proto se opíráme více o historii a historicky známe osobnosti.

Další významná etapa emigrace je počítána do druhé poloviny 19. století, kdy představitelé národního obrození odcházejí do emigrace z politických důvodů.

20. století přináší hned několik migračních vln. První je během 1. světové války a zrodu nové Československé republiky. Další vlna je ke konci 30. let 20. století po Mnichovské dohodě a začátku 2. světové války. Třetí významná etapa emigrace přichází z důvodu komunistického převratu, kdy lidé odcházejí ze země kvůli rozdílným politickým názorům. Odcházejí do demokratických zemí a mnozí z nich se zapojují i do boje proti totalitnímu komunistickému režimu v Československu. V tomto období (1948-1989) je možno ještě vysledovat dvě velké

emigrační vlny, a to v roce 1948, kdy se komunisté dostali k moci, a v roce 1968, kdy na naše území vstoupila vojska Varšavské smlouvy.

Právě emigrace po roce 1968 je předmětem této práce. Mnozí představitelé této emigrační vlny ještě žijí, a proto je možno je zkontaktovat, získat jejich autentické výpovědi a zjistit důvody jejich emigrace, a tak přiblížit jejich nelehké osudy současné generaci a otevřít pomocí dotazníku diskusi na toto téma.

Součástí práce je i zpětná vazba, která zjišťuje názory a postoj generace narozené po roce 1989, která již nezažila důvody odchodu lidí z naší země. I dnešní emigrace a migrační vlny mají své důvody. Je nutné, abychom jako občané vyspělé evropské země tyto důvody uměli správně pochopit a vyhodnotit.

1. Základní pojmy

- **Emigrace**

Emigrace je opuštění země původu a přestěhování se do jiné země z důvodů ekonomických, politických nebo náboženských.¹

- **Emigrant**

Osoba, opouštějící území svého domovského státu s cílem usídlit se v zahraničí.²

- **Imigrace**

Imigrace neboli přistěhovalectví (opakem je emigrace) je proces, při kterém se na území státu usazují obyvatelé stěhující se ze zahraničí.³

- **Imigrant**

Cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru.⁴

- **Migrace**

Přemísťování lidí, při kterém dochází ke změně místa jejich dlouhodobému pobytu.⁵

- **Azyl**

Azyl ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodů politických (v ČR jsou důvody udělení azylu specifikovány v zákoně o azylu).⁶

- **Azylant**

Azylant je cizinec, kterému byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.⁷

¹ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

² BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

³ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

⁴ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

⁵ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

⁶ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

⁷ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

- **Azylová zařízení**

Zařízení zřizovaná Ministerstvem vnitra, která slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany či azylantů. Podle účelu se rozlišují tři druhy: přijímací středisko, pobytové středisko a integrační azylové středisko.⁸

1.1 Důvody imigrace a emigrace

- **Ekonomické**

Hodně obyvatel chudých zemí, které sousedí s těmi bohatými, opouští svou zemi s výhledem na zbohatnutí a dosažení lepšího života. Přistěhovalců, kteří se stěhují do rozvinutých zemí právě kvůli tomuto důvodu, je nejvíce. V druhé polovině minulého století přiměl ohromný ekonomický rozvoj vyspělých zemí a úpadek těch chudých některé obyvatele chudých zemí k tomu, aby se vydali za prací ke svým bohatším sousedům.⁹

- **Politické**

V zemích, kde probíhá již nějakou dobu ozbrojený konflikt, se hodně obyvatel rozhodne pro opuštění své země, domov hledají v jiných zemích. Počet těchto imigrantů neboli uprchlíků dosahuje milionů, nepostihuje rozvinuté země v takovém rozsahu.¹⁰

- **Náboženské**

V zemích, kde probíhá nábožensky útlak, boj nebo izolace, odchází postižená menšina do zemí s nábožensky tolerantnějším přístupem.¹¹

⁸ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

⁹ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

¹⁰ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

¹¹ BARTÁK, Matěj. *Kapesní slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

2. Historie migrace

Historie migrace a uprchlictví je stejně stará jako dějiny lidstva. Motto: „*Emigrace je v něčem strašně snadná, protože to je jako tančit v prázdném sále, což je právě otrava, ale současně člověk nemusí učit se vyhnout ostatním.*”¹²

Práce je zaměřena na emigraci v českých zemích, kde máme možnost sledovat mnoho fenoménů migrace v naší historii. Pohyb lidí v českých zemích je možno sledovat od dob českého knížectví, až do současných dějin 21. století, kdy lidé odcházeli z rodné země za prací, ale i z politických důvodů. Podíváme se, jak šla tato historie časem. Čeští muži byli najímáni jako žoldnéři do cizích vojsk nebo sloužili ve službách jiných panovníků. Po období husitství dochází k odchodu lidí z českých zemí z důvodů náboženských. Začíná se štěpit katolická církev a křesťanské názory.

2.1 Mezník emigrace v našich dějinách - 1620

Hlavní mezník v migraci nastává v období po Pobělohorské bitvě, která trvala celkem dvě hodiny, ale její výsledek byl pro české země z pohledu migrace katastrofální. Zde je nutné rozlišit migraci a exil. Přičemž v pobělohorské době dochází k nucenému odchodu z českých zemí. Týká se to jak šlechty, jejímž hlavním představitelem byl českými stavy zvolený král Fridrich, ale také uprchlíků z řad inteligence, jejímž hlavním představitelem byl Jan Ámos Komenský. Odhadem v Pobělohorské době odešlo okolo sto dvaceti až sto padesáti tisíc lidí, ale někdy se hovoří i o dvou stech tisících lidí. Lidé, kteří odcházeli do exilu, byli vzdělaní, uměli mnoho cizích jazyků, což bylo odepřeno prostému obyvatelstvu, které nemělo takové vzdělání a bylo mu odepřeno uplatnění v cizích zemích.¹³

¹² AZcitace [online]. 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://azcitaty.cz/jiri-karnet/3951/>

¹³ Manipulátoři: Emigrace z Československa a exil [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/emigrace-z-ceskoslovenska-a-exil/>

2.2 Období 17. – 19. století

Následné období 17. -19. století se nese v duchu vlády Habsburků a je to období poměrně klidné a stabilizované, v němž nedochází k žádným velkým vlnám odchodů našich lidí do zahraničí. Nesmíme však opomenout pohyb menších, potlačovaných, skupin, jako Židé, kteří v křesťanském světě měli svoje specifické postavení, jež bylo poměrně komplikované kvůli rozdílnému náboženství. Toto téma však je specifické a celá otázka historie judaismu je mimo téma klasické migrace a emigrace, na které se zaměřuje práce. Další značná vlna emigrace začíná v druhé polovině 19. století a to je migrace do USA. Tato nová země za oceánem poskytovala velké pracovní a podnikatelské možnosti oproti zastaralému systému v rakousko-uherské monarchii.

Do první světové války se z českých zemí odstěhovalo asi 1,2 miliónů osob. Z toho zhruba jedna třetina do již zmiňovaných USA, jedna třetina do Dolního Rakouska. Ze zbylé části velká část do Německa.

2.3 Migrace a emigrace ve 20. století

Dvacáté století můžeme rozdělit na tři vlny, a to v období první světové války, emigraci spjatou s druhou světovou válkou a vlnu v období socialismu, tedy mezi roky 1948 – 1968 a 1968 - 1989.

2.3.1 První vlna migrace a emigrace ve 20. století – období první světové války

V roce 1914 začíná první světová válka, jejíž záminkou byl atentát na Ferdinanda D'Este, který žil na nedalekém Konopišti. V této době odvedení čeští vojáci museli bojovat za Rakousko-Uhersko, ačkoliv názorově již vznikala názorová vlna českých politických představitelů v čele s T. G. Masaryk a další české veřejnosti na podporu osamostatnění a vyjmutí českých zemí z rakouské monarchie. Tomáš Garrigue Masaryk je také hlavním představitelem emigrace v tomto období. Velká část Čechů přechází v průběhu první světové války z rakouské armády do spojeneckých vojsk protivníků, a to především Ruska a Francie. V Rusku, Itálii i Francii pak z těchto „vojenských zběhů“, emigrantů, vznikají slavné československé legie, které svojí činností a existencí také přispějí ke vzniku

samostatného Československa, čeští legionáři se pak vrací jako občané samostatného a svobodného Československa. Opuštění Rakouska-Uherska jak na vojenské frontě, tak i z politických důvodů znamenalo pro české exulanty trest smrti, to platilo také pro T. G. Masaryka, který byl již v té době v exilu.

2.3.2 Druhá vlna migrace a emigrace ve 20. století – období druhé světové války

V období před druhou světovou válkou jsou pro občany Československa podobné podmínky jako v první vlně migrace, v období první světové války. Umělci, politici a podobně jsou nuceni opustit zemi kvůli svým názorům a projevení nesouhlasu s režimem. Československo je okupováno německou říší tak jako v případě první světové války rakouskou monarchií. I zde jsou důvody emigrace podobné, a to politické a vlastenecké. Občané Československa odcházejí bojovat proti vzniklému fašismu na západ, a to především do Francie a Velké Británie. Do Velké Británie odchází i náš prezident Eduard Beneš, který v Londýně zakládá exilovou vládu a dává tím najevo nepoddajnost českého národa vůči německé říši. Potvrzujícím faktem je později atentát na říšského protektora Čech Reinharda Heydricha. Přestože v Protektorátu Čechy a Morava je zvolen prezident Emil Hácha, určitá část českých emigrantů odchází i na východ do Sovětského svazu. Kde přes značné komplikace, vězení a nucené pobyty v pracovních táborech vzniká v roce 1942 Československá armáda pod vedením Ludvíka Svobody. Ta se v následných letech také připojuje do bojů a přispívá k pádu fašismu v Evropě a ukončení druhé světové války.

Po druhé světové válce dochází k velkým migračním vlnám a přesunu obyvatelstva v rámci Evropy. Vítězné mocnosti, tj. Velká Británie, USA, Francie a Sovětský svaz, se dohodly na novém uspořádání Evropy. S tím souvisela již zmiňovaná migrační vlna, kdy byla nuceně vysídlena velká část německého obyvatelstva z evropských zemí a navrácena do Německa. Z Čech tak bylo nuceně vystěhováno odhadem 2,8 milionů Němců.¹⁴

¹⁴ *Moderní dějiny [online]. Občanské sdružení PANT, 2009 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/migrace-emigrace-a-transfery-obyvatel-ostravska-pred-ii-svetovou-vaalkou-a-po-jejim-vypuknuti/>*

V rámci Evropy to pak bylo několika násobně vyšší číslo, protože německé obyvatelstvo bylo nuceně odstěhováno z Polska, Nizozemí atd. Důsledkem takto velkého pohybu obyvatelstva ve velmi krátkém období byly i následné tragické události, a to hlad, zabíjení a násilí.

2.3.3 Třetí vlna migrace a emigrace ve 20. století – 1948 – 1989

Toto období se dá ještě rozdělit na dvě vlny, a to do roku 1968 a po roce 1968.

- **Emigrace v období 1948 – 1968**

V těchto letech je naše země pod mocenským vlivem Sovětského svazu a to bohužel na základě rozhodnutí poválečných mocností. Československo připadlo pod východní blok s nuceným totalitním režimem. Tento režim u nás nedovoloval svobodný pohyb osob, rozvoj inteligence, kultury, svobodu slova atd. Majetným osobám byl zestátněn majetek, a to i drobným sedlákům. Naše hranice byly před nedovoleným opuštěním republiky ze značné části fyziky blokovány ostatními dráty nebo přísně hlídány pohraničními kontrolami. Za nedovolené opuštění republiky byl člověk tvrdě odsouzen, ne-li na místě zastřelen.

První neúspěch komunistického režimu se projevil hned v roce 1956, kdy si stát svým špatným řízením vynutil měnovou reformu a zbavil tak i zbylé občany drobných úspor. Tyto důvody nesvoboda pohybu, nesvoboda vyjadřování názoru, násilný až teroristický útlak jedné totalitní strany a také velmi špatná ekonomická úroveň vedla mnohé naše spoluobčany k emigraci. V období emigrovalo až 250 tisíc osob.¹⁵

Velmi zajímavým jevem v této době je přistěhovalecká vlna řeckých imigrantů, kdy v době po druhé světové válce do roku 1949 došlo v Řecku k levicové občanské válce s neúspěšným výsledkem pro levicové síly a Československo tak přijímá nejméně 14 tisíc řeckých uprchlíků z řad levice.

¹⁵ *Moderní dějiny [online]. Občanské sdružení PANT, 2009 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/migrace-emigrace-a-transfery-obyvatel-ostravska-pred-ii-svetovou-vaalkou-a-po-jejim-vypuknuti/>*

- **Emigrace v období 1968 – 1989**

V roce 1968 nastává známé pražské jaro a uvolnění napjaté politické situace, ale v srpnu přichází i následná okupace vojsky Varšavské smlouvy na základě rozhodnutí vrcholných představitelů Sovětského svazu. Tímto aktem byla zničena snaha o určitou demokracii a uvolnění svobody v naší zemi a nastává tak období „*normalizace*¹⁶“, které je charakteristické pro sedmdesátá léta. Tyto srpnové události v roce 1968 vyvolaly vysokou míru emigrace, kde se odhaduje počet emigrantů na 120 tisíc osob.¹⁷ Následné vlny emigrace pokračují v sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy průměrný věk emigrantů je 35 let a cílovými zeměmi jsou především Rakousko, Německo, USA a Kanada.¹⁸

Dalším zajímavým jevem pro toto období byla migrační vlna z Kuby poté, co byly učiněny mezivládní dohody mezi Československem a Kubou o přijetí okolo 23 tisíc kubánských občanů v letech 1978 – 1989. V tomto období byli také na základě podobné dohody do Československa přijati občané z Vietnamu, cca 33 tisíc. V obou případech šlo o ekonomickou spolupráci mezi socialistickými zeměmi a příliv pracovní síly.¹⁹

Tato etapa klasické migrace a emigrace končí listopadem 1989, kdy se naše země stává plně demokratickou a začleňuje se do svobodné Evropy a světa. Navazuje politické styky s demokratickými zeměmi. Stává se členem NATO²⁰ a později EU²¹ a naši občané získávají možnost volného obchodu a pohybu po celém světě. Jedinečným vzorem pro nás může být například plastický chirurg Bohdan Pomahač, který provádí plastické operace na světoznámé klinice Brigham and Women's Hospital v Bostonu v Massachusetts ve Spojených státech amerických.

¹⁶ **Normalizace** – obnovení starých totalitních pořádků

¹⁷ *Referáty-seminárky.cz* [online]. ISSN, 2008 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/ceskoslovensko-v-letech-1968--1989/>

¹⁸ *Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost: Hlavní historické mezníky* [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71391

¹⁹ *Referáty-seminárky.cz* [online]. ISSN, 2008 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/ceskoslovensko-v-letech-1968--1989/>

²⁰ **NATO** - Severoatlantická aliance (anglicky *North Atlantic Treaty Organization* – NATO, je euroatlantický mezinárodní vojenský pakt

²¹ **Evropská unie (EU)** je politická a ekonomická unie, kterou od posledního rozšíření 1. července 2013 tvoří 28 evropských států

V dnešní době ovšem společnost čelí jinému problému, a to migraci osob z arabských států Středního východu.

3. Rozvory s emigranty

Rozhovory byly vedeny proto, aby poukázaly na průběh a náročnost emigrace a přiblížily tím problémy lidem, kteří si proces emigrace nedokáží představit. Rozhovory byly provedeny tři, z nich dva elektronicky a jeden ústně přímo s respondentem. Rozhovory jsou ponechány bez jazykové korektury, aby byla zachována jejich autenticita.

První rozhovor byl veden s panem Martinem Vaňhou, kterému je 64 let a žije se svou rodinou od roku 1987 v USA ve státě Colloredo nedaleko města Denveru. V době své emigrace měl tři malé děti ve věku jednoho, tří a osmi let. Rozhovor proběhl on-line po síti skype 2. prosince 2017.

Druhý rozhovor s panem Arno Oharkem proběhl osobně o Vánocích 2017 při osobní návštěvě v místě jeho švýcarského bydliště nedaleko Basileje. Emigroval se svou ženou v roce 1968, ve věku 42 let.

Třetí rozhovor s panem Jiřím Babkou probíhal v průběhu listopadu po e-mailu. Respondent emigroval v roce 1988 do Švýcarska.

3.1 Položené otázky

1. Mohl byste mi prosím podrobněji popsat průběh Vaší emigrace, kdy, jak a kam jste emigroval.
2. Co Vás přimělo k emigraci?
3. Jak probíhal Váš život v zahraničí těsně po emigraci.
4. Po jaké době jste se byl schopen začlenit do běžného života v dané zemi?
5. Jak pro Vás byla náročná jazyková bariéra?
6. Co bylo pro Vás v zahraničí nejtěžší?
7. Jak dlouho jste žil (popřípadě žijete) v zahraničí?
8. Litoval jste někdy svého odchodu do zahraničí?
9. Jaké byly Vaše první dojmy poté, co jste poprvé navštívil Československo po změně režimu v roce 1989?

3.2 Martin Vaňha (USA)

1. Mohl byste mi prosím podrobněji popsat průběh Vaší emigrace, kdy, jak a kam jste emigroval?

„Důvod, proč jsme odešli, byl ten, že se nám narodil kluk a my jsme si mysleli, že se podíváme do Jugoslávie. A tam se muselo žádat o povolení u ředitele závodu. Mě to podepsali, ale moje žena pracovala pod novým ředitelem a ten řekl: „Vaňhovi prodávají nábytek“. Myslel to jako legraci, ale někdo s tím běžel na policii, tehdejší veřejnou bezpečnost. Načež k nám přišli a sebrali nám pasy a nikam jsme nemohli jet. A pět let trvalo, než nám pasy vrátili. A během těchto pěti let mě toto utvrdilo, že tady zůstat nemůžeme. Tak jsme se rozhodli, že když už nás potrestali, tak že to jim to také uděláme. A po pěti letech nám pas vrátili, a tak jsme se rozhodli, že utečeme. Mezi tím se nám narodily dvě holky Zuzana a té nejmladší Aničece byl rok a půl, když jsme utíkali. Po pěti letech se mám podařilo dostat povolení jet na dovolenou do Jugoslávie. Jelikož jsem tam dříve byl, tak už jsem věděl, co a jak. Sice to byla komunistická země, ale hranice mezi Rakouskem a Jugoslávií, které tam byly, nikdo pořádně nehlídal a právě tam uteklo hodně lidí. A kdyby nás chytli, měl jsem druhý plán. Když nebudeme moc jít přes hranice, měl jsem u sebe kajaky, a tak jsem si řekl, že se když tak se převezeme přes záliv v moři. Ale hranice do Rakouska jsme přejeli. V Rakousku jsme se přihlásili do uprchlického tábora. Tam nás nejdříve na týden zavřeli do takové izolace. Pak prověřovali. Protože jsme měli děti, dali nás do takového hotýlku, fotografie z azylového domu – příloha č. 1, kde byla společnost emigrantů, který čekali na příslušné doklady, aby se dostali do jiných zemí. Tam jsme strávili skoro celý rok. Ale bylo to takové, že člověk nesměl pracovat, tak jsme dostávali takové nepatrné kapesné a hlavně jídlo a oblečení. Nicméně člověk něco musí dělat. A tak jsem tam chodil k takové zdi. Tam se scházeli lidi, co chtěli práci. A tam jezdili Rakušani. Ty přijeli a zeptali se, jestli umíme dělat to, co zrovna potřebovali, a když člověk řekl, že jo, tak s nimi odjel. Bylo to vlastně na černo. Nedělal jsem to tak často, ale abych si přivydělal nějaký peníze. Mezitím jsme požádali o přijetí do Ameriky. Trvalo nám to rok, ale normálně to trvalo tak tři měsíce. Gorbačov totiž v té době umožnil několika tisícům ruských židů, že mohli opustit Rusko. Amerika měla takové kóty, kolik lidí může pustit z Evropy, z Afriky, a to všechno vyčerpali tihle lidé. A proto my jsme tam museli čekat celý rok. To bylo v 1987. Pak jsme se dostali do Ameriky.

Tam to nebylo pro mě tak neznámé, protože jsem tam měl už bratra, který tam byl už 5 let. Já jsem také v komunistickém Československu jezdil závodit na kajakách do zahraničí, a díky tomu jsem tam měl už kamarády, kteří utekli přede mnou. Takže jsem napsal jednomu kamarádovi, který pracoval také s počítačem jako já. On mi poslal takové resumé. A na základě tohoto jsem v Americe hned první týden dostal práci“.

2. Co Vás přimělo k emigraci?

„Během těch pěti let, co jsem se snažil získat pasy zpět, jsem se dozvěděl spoustu nepěkných věcí. Třeba jsem se dostavil na výbor komunistické strany, kam mě pozvali, a řekli mi tam, když máš toho bratra v Americe, tak to tvůj syn nemůže jít na vysokou. My jsme utekli v roce 1987 a pak to v roce 1989 prasklo. My jsme nic netušili. My jsme vlastně utekli kvůli dětem, protože jsem usoudil, že v tomhle ty děti nemůžeme nechat. Že naše děti budou mít stigma příbuzného v Americe. Proto jsem si vybudoval takovou nenávist ke komunistům. Proto, že člověk nesměl cestovat a že jeho děti nemohou jít studovat“.

3. Jak probíhal Váš život v zahraničí těsně po emigraci?

„Těsně po emigraci v utečeneckém táboře v Rakousku, o tom se nedá mluvit jako o emigraci, protože to bylo vlastně jenom čekání, jsme zažívali dlouho nejistotu, jestli nás přijmou tam, kam jsme chtěli. A nemohl jsem pracovat. My jsme bydleli v utečeneckém táboře, tam byli uprchlíci z Maďarska a z Kosova. To už nebyli tak slušní lidé, oni tam chlastali a rvali se. Tak jsem měl u dveří klacek jako kyj. A kde vzali peníze na ten chlast? Chodili krást do samoobsluhy, takže když jsme tam pak přišli my, tak na nás hned koukal vedoucí, protože jsme automaticky patřili k nim, i když jsme s nimi neměli nic společného. Když jsme se po roce dostali do Ameriky, bylo to tam nádherné. Pronajmuli jsme si byt, já měl hned práci, lidi na nás byli ohromně milí a děti začaly chodit do školy. Tomu se říká „American dream“.

4. Po jaké době jste se byl schopen začlenit do běžného života v dané zemi?

„No jako hned, respektive tím, jak jsme tam byli. Takhle začlenit, my jsme pořád cizinci, ale lidé nás mají pořád rádi, ale v Německu znám pár lidí a i ti po těch letech jsou stále cizinci. Lidé jsou rádi, že mluvíte anglicky a snažíte se začlenit. Jenda a naše susedka nás vzala do kostela a tam se o nás zašli hezky starat. Chudák Anička ta na tom byla ze všech nejhůř. Začala mluvit, kdy jí byl skoro rok a půl a jednou se dostala do školky, kde všichni mluvili

rumunsky, ukrajinsky, německy, a tak přestala mluvit. A v té školce si ji pak vzala taková holčička pod křídla a učila ji anglicky. My jsme se do běžného života začlenili rychle díky tomu kostelu. Jako takhle, v něčem jsme pořád cizinci, mají ten americký fotbal, já ho nechápu a ani se o to nezajímám, takže americký život tu úplně nežijeme. Ale zase na druhou stranu každý chtěl vědět, jak to vypadá v Evropě a já díky tomu sportu jsem se tu stal trenérem a trénoval jsem děti. Fakt je ten, že tu jsou lidi, kterým se tu nelíbí, protože se tu o vás nestarají a vím o lidech, kteří to tu nesnášejí a vrací se. Moje žena je taková otevřená, takže ta byla s každým kamarád“.

5. Jak pro Vás byla náročná jazyková bariéra?

„Jazyková bariéra, no já jsem si v Rakousku nechal poslat pásky s angličtinou. Takže pro mě byla ta bariéra jakoby malá, ale moje žena se neučila, ale zase uměla německy, takže ona mluvila tam v Rakousku a já jsem se mezitím učil anglicky. Tím učením jsem strávil třeba i 6 hodin denně. Samozřejmě jsem měl špatný přízvuk, takže každý věděl, že jsem cizinec. Tím že jsme ten jazyk uměli, vzali nás lidi mezi sebe v Americe okamžitě. Nebylo to obtížné, tím že jsem se asi rok učil. Jo a ještě jsem si vzpomněl na spíš takovou vtipnou historku. Naše Anička chodila do školky, kde se jí ujala holčička, která jí učila jen anglicky a samozřejmě té holčičce chtěli pomáhat i jiné děti a chtěli si s ní prostě hrát. Našla si tam jednu černošskou kamarádku, která na ní byla neuvěřitelně hodná. No a jednou jsme byli u sousedů na grilování. A najednou Anička začala mluvit tím černošským nářečím. Tak jsme tam na ní všichni koukali jako na zjevení. No tak to byla pro ni docela velká bariéra, ale nicméně dneska už mluví normálně jako Američanka“.

6. Co bylo pro Vás v zahraničí nejtěžší?

„Já nevím, co bylo nejtěžší, já to měl docela snadné. Pro většinu lidí je těžké dostat to první zaměstnání. Já jsem si předem přes kamarády práci zařídil a věděl jsem, jak to tam chodí a také jsem hlavně uměl jazyk. Je nejtěžší se adaptovat na americký způsob života, protože je trochu jiný. Tady je spousta firem, které dělají charitu, to je tady docela business. Spousta lidí se tím živí, ale jsou zde některé organizace podvodnické, udělají něco pro charitu, ale spousta peněz si nechají sami. Třeba dají 10 % na charitu a 90 % pro sebe. Najednou tady na člověka spadne spousta takových organizací jako třeba charita na zvířátka. My jsme byli takoví, tedy speciálně moje žena byla taková, že jim dávala, spousta peněz, protože říkala, že to potřebují.“

A my jsme kvůli tomu měli spoustu problémů, protože my jsme byli chudí. Tady musíš rozpoznat, že nemůžeš dát každému, musíš mít nějaký výzkum, jestli to je pravda, nebo jestli jde i o nějakou falešnou firmu. Mezi mini je strašně podvodníků, a pak jsme zjistili, že moje žena dávala celé roky peníze podvodníkům. V Čechách toto nebylo, tahle dobročinnost, ale teď už to asi taky u vás existuje. Jde hlavně o to tomu porozumět, co to je. To bylo takové trochu obtížné. Ale to nebyla odpověď na otázku, co bylo nejtěžší. Co bylo nejtěžší to vlastně fakt nevím. Druhá věc – to, co v Čechách všechno člověk měl, zajištěné zdravotnictví, medicínu a tak dále. Tady v USA si to člověk musí umět udělat sám. Tady jsi postavený na vlastní nohy a starej se. Také tady jsou zdarma „Meditace“ pro ty, co nemají peníze, ale tam by normální člověk ani být nechtěl. Co chci říct je to, že člověk v komunismu se o tohle nemusel starat. Ale kde nemůžeš projevit názor, tak tam nemůžeš žít. V USA se musíš starat sám. Tohle to člověk musí pochopit, to je vlastně nejtěžší“.

7. Jak dlouho jste žil (popřípadě žijete) v zahraničí?

V USA žiji od roku 1987

8. Litoval jste někdy svého odchodu do zahraničí?

„Nedá se říct, že litoval odjezdu do zahraničí. Špatný pocit jsem měl z toho, co jsem udělal mojí mámě, ta najednou byla doma sama v Čechách. To mi bylo líto. Fakt je ten, že po dvou letech to u nás praskalo, republika se stala svobodná, já jsem přemýšlel, jestli se nevrátím. Sice už tam byla svoboda, ale pořád tam bylo těch 300 tisíc ruských vojáků, to trvalo ještě nějaký rok, než odešli. Já jsem říkal, že se nebudu vracet, dokud tam ti vojáci budou, protože člověk neví, kdy se bolševik rozhodne vzít vše zpátky. Tak jsme si říkali, to tam ještě nemůžeme, a když pak odešli, tak jsme se v podstatě vrátit nemohli, protože naše děti se staly Američany. Naše děti se vlastně adaptovaly do Ameriky. Tak jsme si řekli, že to jim nemůžeme udělat, dát je zpátky. Jet do Čech by bylo asi nešťastné řešení, přestože mi bylo některých věcí líto. Ale nikdy jsem nelitoval toho, že jsem odešel. Moje žena to taky udělala své mámě, ale ta má alespoň v Čechách sestru, tak tam její máma není sama. Bylo nám to líto, protože opustit rodiče to je hrozný čin“.

9. Jaké byly Vaše první dojmy poté, co jste poprvé navštívil Československo po změně režimu v roce 1989?

„My jsme tam poprvé přijeli v roce 2000 a říkali jsme si, že je to tady hezký. Já jsem tam pak jezdil pravidelně, ale byl jsem vždy v Čechách rád. Bylo to hezký, začalo vše fungovat, stavěly se hezký domečky, ale jedna se mi tam nelíbila, to musím říct. Mám takový pocit, že lidé, se kterými jsem se setkal, najednou dospěli k názoru, že máme kapitalismus, tak musíme být bohatí, a ono to tak samozřejmě nejde. Hlavně chtěli být bohatí za každou cenu, to jsem měl takový pocit. Tak se stalo, že ti lidé šidili a nebyli ochotní. V USA se na tebe prodavačka usměje a zeptá se, co potřebuješ, ale tady mi to přišlo, jako kdybych ty prodavačky otravoval, s porovnáním toho, na co jsem byl zvyklý z USA, tak to byl docela šok. Jinak jako druhá věc, jak jsem jezdil na tom kajaku, tak jsme měli loděnici na Malé Straně. Tam je mlýn a dole byla loděnice Slávie. Já jsem se tam šel podívat, ale tom místě byly luxusní restaurace. To byly místa, kde jsme jako kluci chodili do hospůdek, to bylo tenkrát takový jiný, takový romantický. Musí to tak asi být, ale bylo mi toho líto. Tam jak byla ta loděnice, tak tam to bylo hrozný, ošklivý za mého mládí, starý sklepy a podobně, ale tohle právě bylo to moje mládí. Tam jsme s klukama chodili a najednou tam byla luxusní restaurace, kam jsem si ani já nemohl dovolit jít. Takže to byly takový smíšený pocity. Jinak je ta republika nádherná. Ta Praha se stala takovým klenotem celého světa a Evropy“.

3.3 Arno Oharek (Švýcarsko)

1. Mohl byste mi prosím podrobněji popsat průběh Vaší emigrace, kdy, jak a kam jste emigroval.

„Jako každý rok, již po deset let jsme jeli na naši dovolenou do Bulharska, k jedné milé rodině, kde jsme nejenom bydleli, ale i plně zapadli do rodiny. Poslední den pobytu jsme se vydali na zpáteční cestu k domovu. Čekala nás dlouhá asi cesta 2500 km. Na rumunských hranicích jsme museli tankovat. Ještě jsme ani nezaparkovali, a hned nás obklopilo nás množství Rumunů a s vyděšením nás líčili situaci v Praze, a že máme okamžitě opustit

Rumunsko, že také oni očekávají invazi Rusů. Hned jsme vyrazili směrem na Maďarsko, ale asi po 150 km nás policie odvrátila na Jugoslávii. Po stovkách kilometrů jsme dojeli na hranice. Byla již hluboká noc, ale celníci nás nepustili dále, každý stát na Balkáně si musel ponechat Čechy, dokud se situace v Československu nevyřeší. Ještě za plné tmy jsme postavili stan na louce za celníci. Ráno vzbuzeni hlukem jsme zjistili, že nejsme sami, ale kolem nás vyrostlo nejméně 100 - 150 stanů, všechno jen Češi. Nikdo nevěděl, co a jak dál“.

2. Co Vás přimělo k emigraci?

„V odpoledním čase nás navštívila rakouská TV, která hledala německého a eventuálně srbochorvatského překladatele. K večeru jsme již patřili k týmu televize, kteří nás příští den doprovodili jako tým do Zábřehu na studeňskou kolej, kde jsme v následujících dnech mohli bydlet i se stravou, a dokonce jsme dostali i vlastní pokoj. Za týden v Jugoslávii jsem si našel telefonický kontakt ke známými ve Vídni. Na hranicích nás ale dál celníci nepustili, jedině v doprovodu nějakého ručitele. Tohoto úkolu se zhostil výše zmiňovaný přítel z Vídně. Trvalo celé dva dny, než nám dovolili jet dále, do Vídně. Na spaní jsme byli rozdělení. To byl první negativní zážitek v cizině, kdy jsme ještě nevěděli, co se stane dále. Ve Vídni jsme okamžitě začali hledat nějaké zaměstnání. Já jsem byl vystudovaný zvěrolékař, ale čistil jsem ulice. Moje žena byla učitelka a jako zaměstnání myla okna a prala prádlo u kolegyně. Po 14 dnech jsem okamžitě pochopil, že v Rakousku nemůžeme naši budoucnost plánovat. Zprávy hlásily klid v Čechách, že čeští občané v zahraničí se mohou bez obav vrátit. Naopak moji přátelé z Frankfurtu nás varovali před návratem a informovali nás o ruské okupaci“.

3. Jak probíhal Váš život v zahraničí těsně po emigraci.

„Na druhé straně jsem jako zvěrolékař a okresní veterinární hygienik na Benešovsku měl potíže s STB, jejíž příslušníci mě navštěvovali a žádali účasti k vynuceným soudním procesům v JZD, kde jsem měl jako svědek svědčit proti kulakům. Jako například, že selata, která se narodila mrtvá, byla úmyslně usmrcena a záměrně zakopána. Anebo jsem byl jako okresní hygienik často povolán a nucen vystavovat potvrzení o dobré kvalitě masa vykládaného z ruských vlaků, které bylo vlivem teploty zkažené a nepoživatelné. Samozřejmě bezvýsledně. A podobných případů bylo více. Některé sedláky s řezníky jsem znal, a tak jsem jim radil, jak se mají bránit, jak musejí u soudu odpovídat. A tak přese všechno jsme se rozhodli pro nový život na svobodě“.

4. Po jaké době jste se byl schopen začlenit do běžného života v dané zemi?

„Naše další cesta vedla za našimi známými do Německa. Rakousko-německé hranice jsme přešli se zatajeným dechem a bušícím srdcem. Německý celník byl ovšem velice loajální a chápal naši situaci a po zkontrolování dokladů a poznávací značky vozu nás pustil dále. Naše cesta vedla do německého Essenu, téměř až k holandským hranicím. Zde se nám rozbila vodní pumpa v motoru a tlumiče náprav vozu byly již také značně opotřebené a vůz se stal nepojízdným. Naši známí z Frankfurtu - Ursula a Fric, nám vyjednali u místního sedláka místo ve stodole, kde jsem začal vůz opravovat. A tak místní měli možnost vidět zvěrolékaře, který si opravuje vůz na balících slámy, a začali se vsázet, že to auto dál nepojede. Naštěstí v Německu nebyl problém s náhradními díly, a tak po 14 dnech oprav a po mnoha komplimentech a pomoci místních lidí, že zvěrolékař si dokáže sám opravit auto, jsme se vydali po dohodě s dalšími přáteli na cestu do Švýcarska. Po poradě se známými jsme vyrazili směrem na Basilej v naději, že zde najdeme nějaké pracovní místo. Na hranicích nás zastavil celník, přečetl si číslo auta, ptal se, jestli je jmenuji Oharek. Po souhlasu a stvrzení, že naši přátelé nás již očekávají, jsme směli jet dále. Kde bydleli, jsme věděli, dveře i okna byly otevřené, na znamení, že jsme vítáni“.

5. Co bylo pro Vás v zahraničí nejtěžší?

„Asi za 14 dnů pomocí přátel našich známých a veterinární komory jsem místo našel. Pracoval jsem s jedním švýcarským kolegou a poskytovali jsme lékařskou péči v koňských jízdárnách a stájích. Bydleli jsme provizorně v jednom resortu, odkud jsem vyjížděl malým autobusem, který byl na tehdejší dobu moderně zařízen jako malá kancelář, lékárna s instrumenty. Nechybělo ani podkovářské zařízení. Manželka se dobře zapracovala v restauraci, na začátku jako myčka nádobí a uklízečka, ale za pár dní i jako servírka. Dokonce byla plně zapojena i na velké selské svatbě. Po šesti týdnech jsme se stěhovali do našeho nového bytu pod jednou střechou s velkou jízdárnou. Musel jsem jenom žasnout, takové moderní bydlení bylo pro mne nejenom neznámé, ale na české poměry nepředstavitelné. Můj nový pracovní obvod byl ve východním Švýcarsku, kde sedláci mluvili jenom dialektem a k tomu ještě s velikým doutníkem v koutku úst. Pro mě to byla nová řeč, kde jen děti mně mohly pomoci s překladem do němčiny. První dny posílali sedláci pro děcka do školy a to byla moje záchrana v dorozumívání. Stejně problémy ovšem měli i němečtí asistenti, neboť švýcarský dialekt je zcela

odlišný od německého spisovného jazyka. A tak pro nás po 40 letech začal nový život ve Švýcarsku“.

6. Jak dlouho jste žil (popřípadě žijete) v zahraničí?

V zahraničí žiji od roku 1968, tudíž těsně před okupací.

7. Litoval jste někdy svého odchodu do zahraničí?

Musím ovšem ještě doplnit, že ani náš útěk do svobodné země neznamenal úplný konec s totalitním režimem. Několikrát jsem měl návštěvu delegovanou od STB z Československa, která mi vyhrožovala, že nás najdou po celém světě a že nás zlikvidují.

I výhrušné dopisy docházely z Vídně. Netěžší bylo, že při různých příležitostech, jako při výstavách koček, psů apod. jsme dostávali různé dárky z domova, co máme rádi k jídlu, jako například nakládané houby a i jiné zavařeniny. S manželkou jsme se zavázali, že se těch dáreků ani nedotkneme. Později jsme se dozvěděli, že v Čechách kolují zprávy, že jsme byli otráveni. Měli jsme vždy anděly strážné, kteří nás opatrovali.

8. Jaké byly Vaše první dojmy poté, co jste poprvé navštívil Československo po změně režimu v roce 1989?

Do Československa jsme se na návštěvu vrátili hned v březnu 1990. Po té jsme mnohokrát jezdili do Čech, navštěvovali známé a rodinu. Do dnešních dnů jsem v úzkém kontaktu s rodinou, navštěvujeme se. Zde ve Švýcarsku sleduji i české televizní programy a těším se z toho, že i v mé původní vlasti panuje svoboda.

3.4 Jiří Babka (Švýcarsko)

1. Mohl byste mi prosím podrobněji popsat průběh Vaší emigrace, kdy, jak a kam jste emigroval.

Pro emigraci jsem se rozhodl v červnu roku 1988 během své dovolené a návštěvy u příbuzných ve Švýcarsku. Na návštěvu jsem mohl odletět letadlem na základě tzv. pozvání, získání švýcarského víza a hlavně schválení cesty mnoha úřady, přidělením tzv. devizového příslibu od národní banky, což byla výměna korun za švýcarské franky ve velmi nevýhodném kurzu a velmi omezeném množství, a schválením cesty od zaměstnavatele a podnikového výboru KSČ, i když jsem v této straně nikdy nebyl. V této době již bylo schvalování cest na tzv. Západ o trochu volnější, byl jsem bezproblémový zaměstnanec, neměl jsem do té doby žádný problém se zákony ani s policií, a tak se mně nakonec vzácné povolení k možnosti odjet na dovolenou a návštěvu příbuzných (teta a strýc) podařilo získat.

2. Co Vás přimělo k emigraci?

Po téměř třiceti letech již detaily a emoce daného rozhodnutí trochu splývají. Ale určitě to byla touha i ideály mladého člověka (bylo mi tehdy 25 let), poznat trochu jiný život, než který jsme znali v prostředí komunismu. Zároveň to bylo i nahromadění určitých zkušeností a souvislostí během studia na vysoké škole, během vojenské služby a zaměstnání. Od základní školy jsem si nesl také „černé znamení“, že mám na Západě příbuzné, a mnohokrát mi to bylo při různých příležitostech náležitě negativně připomenuto, zvláště v 70. a první polovině 80. let. Celých 20 let od r. 1968 (emigrace příbuzných) až do převratu v r. 1989 měla naše rodina odposlouchávaný telefon. V zaměstnání začal být na mě postupně vyvíjen tlak, že bych mohl uvažovat o vstupu do KSČ (potřebovali omladit členskou základnu, a můj „škraloup“ v tu chvíli tak nějak nevadil), ale to bych nikdy neudělal, a tím bych si podepsal „konečnou“ v nějakém možném pracovním postupu i osobním životě. K rozhodnutí emigrovat přispěla i celková společenská atmosféra v zemi, nenálada a frustrace z toho, že se nemůže do budoucna nic změnit. Z dnešního pohledu samozřejmě nebylo vše jenom černobílé, ale je už složité a prakticky nemožné z odstepu mnoha desítek let popsat stručně všechny nuance, pocity a fakta, které vedly k mému rozhodnutí.

3. Jak probíhal Váš život těsně po emigraci.

Po mém rozhodnutí zůstat ve Švýcarsku jsem před ukončením návštěvy požádal na příslušném úřadu o azyl. V těchto začátcích mi velmi pomohli příbuzní hlavně po jazykové stránce a znalostí místních poměrů. Byl jsem zařazen mezi žadatele o azyl, absolvoval nezbytné administrativní úkony a čekal na další rozhodnutí. Asi po týdně jsem byl přemístěn z Basileje na předměstí Bernu do tzv. azylového domu, kde jsem strávil cca 2,5 měsíce ve velmi různorodé společnosti asi 30 lidí mnoha národností. Zde jsme měli možnost navštěvovat velice jednoduché základní kurzy němčiny, měli jsme zajištěné ubytování a stravu a velmi drobné kapesné na základní potřeby. Dle zákona jsme nesměli nikde pracovat, ani brigádně, ale mohli jsme se volně pohybovat po okolí. Veškerý volný čas jsem se jako samouk intenzivně učil německy a poměrně velmi brzy začal i s vedením tohoto domu německy komunikovat. Výhodou pro mě bylo, že jsem se domluvil i anglicky. Po uplynutí této doby jsme si již mohli najít práci a prostřednictvím vedení tohoto zařízení mi byla dána nabídka, že bych mohl pracovat jako správce alpského menšího privátního chaletu (horské chalupy). Také mi zprostředkovali a domluvili setkání s paní majitelkou, měl jsem asi i trochu štěstí, dohodli jsme se a od září 1988 jsem k ní nastoupil do práce v alpském letovisku Gstaad, což byla pro mě obrovská životní i pracovní zkušenost, ale to je už jiný příběh.

4. Po jaké době jste se byl schopen začlenit do běžného života v dané zemi?

Do běžného života jsem se tak úplně začlenit nemohl po celou dobu pobytu, protože jsem byl stále čekatel na udělení azylu, což obnášelo mnohá omezení. Pokud jde o pracovní činnost, základní komunikaci s místními firmami, vyřizování provozních záležitostí v rámci chodu chaletu, tak to jsem se musel přizpůsobit velmi rychle, a pokud si vzpomínám, tak cca za 2-3 měsíce jsem už provozní záležitosti řešil sám (pokud nebyla paní majitelka přítomna, resp. s ní věci konzultoval telefonicky do Belgie, kde trvale žila).

5. Jak pro Vás byla náročná jazyková bariéra?

Jazyková bariéra byla velmi náročná. Ve Švýcarsku je pro dospělého člověka velmi těžké (až nemožné) naučit se švýcarštinu, tzv. „švycerdytč“, což je naprosto specifický jazyk, kterému nerozumí ani Němci, a kterou se běžně mluví v osobním styku, v televizi, rádiu.

Švýcaři se spisovnou němčinu učí ve škole jako cizí jazyk a je pravda, že se většinou snaží s cizinci spisovnou němčinou (tzv. hochdeutsch) domluvit. Navíc se téměř všichni domluví francouzsky, poměrně často i italsky a tehdy již i hodně anglicky. Francouzsky ani italsky jsem neuměl, a tak mi zbývala moje samo-naučená němčina doplňovaná angličtinou. Navíc Gstaad leží v bernských Alpách na německo (rozuměj švýcarsko) – francouzské jazykové hranici, takže o to bylo učení se jazyku náročnější, protože na ulici prakticky nešlo nic ve spisovné němčině odposlouchat.

6. Co bylo pro Vás v zahraničí nejtěžší?

Jako mladý člověk jsem byl poměrně hodně přizpůsobivý a nenáročný a jako Češi vyrostlí v komunismu jsme byli také zvyklí hodně improvizovat a se spoustou věcí si sami poradit.

Samozřejmě po určité době bylo také náročné se vyrovnat s tím, že jsem žil sám, s příbuznými jsem se viděl cca 5x do roka na prodloužený víkend, když jsem měl volno nebo krátkou dovolenou. Ještě v Bernu jsem se seznámil se slovenskou rodinou, která požádala o azyl asi 3 týdny po mně, velmi jsme se spřátelili a pomáhali si, a celé 3 roky jsme byli v častém telefonickém a občas i osobním kontaktu. S rodinou v Československu jsem si dopisoval i telefonoval, ale samozřejmě jsem musel vážit každé slovo i obsah dopisu či hovoru z výše uvedených důvodů (kontrola ze strany státní tajné bezpečnosti). Psychicky náročné také bylo dlouhé čekání, jak dopadne azylové řízení. Problém byl také navázat užší kontakt s místní komunitou, protože mentalita Švýcarů je od té naší trochu odlišná, drží si odstup a trvá poměrně dlouho, než začnou někoho mezi sebe akceptovat. Velkým problémem je právě i jazyková bariéra, to byla pro mě i jedna z nejtěžších věcí, se kterou jsem se ve Švýcarsku v běžném životě a komunikaci setkal.

7. Jak dlouho jste žil (popřípadě žijete) v zahraničí?

Ve Švýcarsku jsem žil 3 roky.

8. Litoval jste někdy svého odchodu do zahraničí?

Pokud se zamyslím nad otázkou, jestli jsem někdy odchodu litoval, tak ne. Byla to obrovská životní zkušenost, ze které jsem čerpal i v mnoha dalších letech.

9. Jaké byly Vaše první dojmy poté, co jste poprvé navštívil Československo po změně režimu v roce 1989?

Do Československa jsem se vrátil v dubnu 1991, trochu se zvědavostí, jak se budou po převratu lidé chovat a jaká zde bude celková atmosféra, ale spíše však se smíšenými pocity, protože to byl návrat nedobrovolný, direktivně vynucený švýcarskou stranou. Švýcarsko museli opustit povinně všichni českoslovenští občané, kteří měli zažádáno o azyl, resp. o trvalý pobyt a byli zde méně než 5 let. Jednalo se o stovky lidí, vrátit se museli celé rodiny včetně mých známých ze Slovenska, za které se postavila celá švýcarská vesnice (ve které žili a pracovali), která sepsala petici na vládu na protest proti jejich vypovězení, ale nic nepomohlo. Později jsme se dozvěděli, že se jednalo o tajnou dohodu mezi prezidentem Havlem a švýcarskou vládou, neboť ve Švýcarsku bylo krátce před volbami a hodilo se to do politické argumentace. A Havel ochotně souhlasil výměnou za určitou finanční sumu. Je to již dávno a další detaily k této záležitosti nebudu komentovat. Švýcarsko byla jediná země na světě, která se takto zachovala k československým občanům, kteří měli zažádáno o azyl před datem 17. 11. 1989, od kterého se datuje převrat. Ve všech ostatních západních zemích se mohli Čechoslováci svobodně rozhodnout, zda se chtějí trvale vrátit, nebo zůstat v dané zemi. Tak to jen krátce k popsání situace a nálady. Návrat po třech letech už byl časově tak trochu na hraně mezi tím, že jsem si již začal celkem zvykat na novou zemi a měl již určité další plány do života, a novou realitou ve staré zemi, kde jsem si musel začít hledat práci, vyřídit administrativní formality a začít opět od začátku. Velkou oporou mi bylo rodinné zázemí. Našel jsem si práci v hotelu, kde jsem bohatě využil v té době hodně žádanou němčinu a začal si zvykat opět na staronové prostředí, kde jsem celkem brzy poznal, že se v mezilidských a pracovních vztazích zas tolik k dobrému nezměnilo. A další vývoj v této zemi mi to jen potvrdil.

4. Dotazníkové šetření

Pro účely práce bylo provedeno dotazníkové šetření. Dotazník byl, zadán přes portál survio²². Portál je bezplatný s limitem sta respondentů za dobu jednoho měsíce. Šetření probíhalo od 17. ledna 2018 do 21. ledna 2018, kdy byl dosažen maximální počet respondentů, tedy sto. Respondenti byli osloveni elektronicky přes sociální síť Facebook a e-mailem. Na portálu je možno nastavit několik typů otázek, ze kterých byly využity jen dva typy. Typ otevřené otázky, což znamená, že respondenti měli pro odpověď volný prostor, do kterého se mohli vyjádřit s omezením na 500 znaků. Druhým typem byla otázka s výběrem odpovědi z několika nabízených možností. Dotazník je uveden v přílohách – příloha č. 2

4.1 Analýza dotazníkového šetření

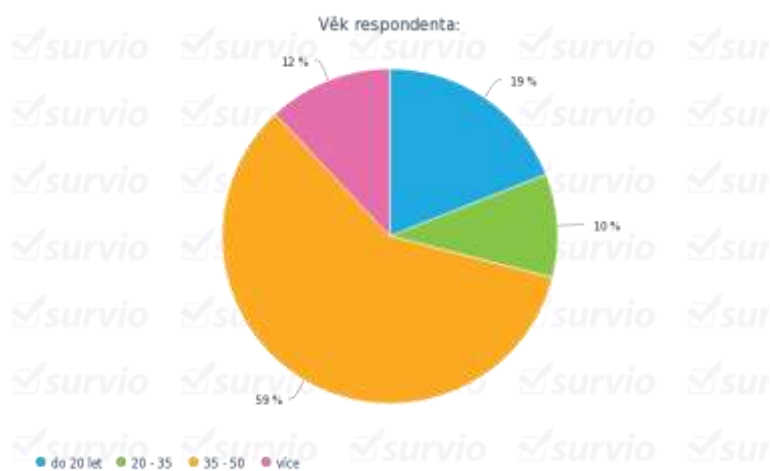
Otázka č. 1 – Pohlaví respondenta

Z celkového počtu sta lidí odpovědělo 69 žen (69 %) a 31 mužů (31 %).

²² <https://my.surveio.com/X6V3A5I6E9Y3N2B4E3J2/designer>

Otázka č. 2 – Věk respondenta

Nejvíce respondentů, kteří vyplnili dotazník, bylo ve věku mezi 35 - 50 let - 59 respondentů (59 %). Ve věku do 20 let vyplnilo dotazník 19 respondentů (19 %), 10 respondentů (10 %) bylo mezi 20 - 35 lety a 12 respondentům (12 %) bylo více než padesát let.

Otázka č. 3 - Znáte někoho, kdo emigroval?

Na tuto otázku odpovědělo pouze 99 respondentů. T toho 51,5 % uvedlo - ano a 48,5 % ne. Z odpovědi je patné, že emigrace patří k poměrně rozšířeným jevům.

Otázka č. 4 - Pokud ano, kam emigroval, kdy a za jakých okolností?

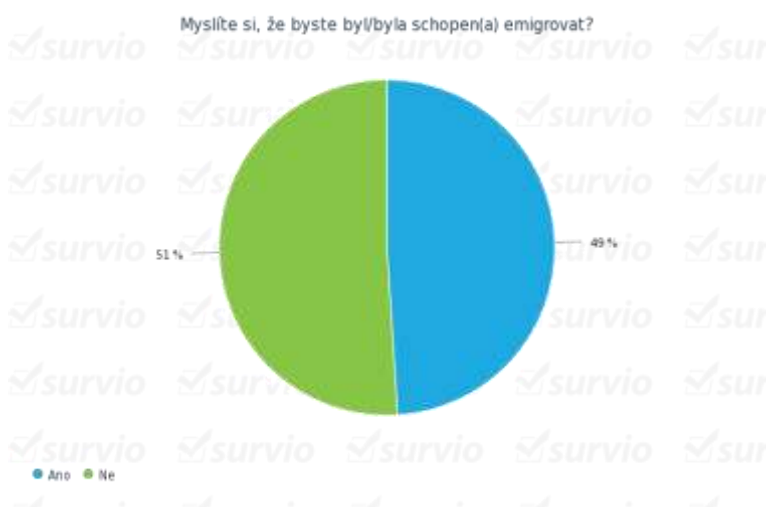
Tato otázka byla nastavena jako otevřená, což znamená, že respondenti měli textové pole na to, aby se mohli vyjádřit. Odpovídali na ni jen ti, kteří v otázce č. 3 odpověděli kladně, tedy, že znají někoho, kdo emigroval. 50 respondentů odpovědělo ANO. Nejčastěji se objevila odpověď, že emigrovali do Ameriky – 18, dále do Německa 16 a jiné 66. Co se okolností týče, nejčastěji se objevoval jako důvod politický režim, omezené možnosti studia či nesvoboda projevu. Z uvedených časových údajů vyplynulo, že k emigraci docházelo v letech 1968 – 1989.

„Blízký příbuzný mého muže opustil republiku v roce 1980, protože jeho dceři byla diagnostikována kombinovaná srdeční vada, v té době v Čechách neoperovatelná. Operace v té době byla možná pouze v Moskvě, avšak šance se na tento zákrok dostat, byla beznadějná, neboť byla jen pro vyvolené. Jejich přátelé, lékaři, kteří v 60. letech odešli do Velké Británie, jim nabídli operaci v Londýně, jedinou cestou byla emigrace přes tehdejší Jugoslávii.“

„V roce 1968, důvod byl pravděpodobně příchod spřátelených vojsk a upevnění režimu.“

„Do Kanady můj spolužák ze základky o prázdninách v lete 1987 po sedmé třídě. Vyjeli s rodiči do Rakouska jako na dovolenou. V Rakousku byli v utečeneckém táboře něco přes rok a pak se dostali do Kanady. Tatínek spolužáka už mel v Kanadě sestru, tedy se dostali k příbuzným.“

Otázka č. 5 - Myslíte si, že byste byl schopen emigrovat?

V této otázce to bylo téměř vyrovnané. 49 respondentů odpovědělo, že by bylo schopno emigrovat. 51 respondentů odpovědělo, že by neemigrovali.

Otázka č. 6 - Co by Vás k emigraci přimělo?

Tato otázka byla také otevřená a měla zjistit, co by lidi, kteří emigraci nezažili, přimělo k emigraci.

„Válka“ – tímto způsobem odpovědělo jedenáct respondentů

„Špatná situace“ – tímto způsobem odpovědělo osm respondentů

„Záleží na mnoha okolnostech, těžko říct takhle jednoznačně, když se člověk do žádné podobné situace nedostal, ale určitě závažná změna politického režimu nebo narůstající počet migrantů z arabských zemí.“

„Máloco. Jedině totální šikana ze strany státu nebo jeho represivních složek. I tak bych se tisíckrát rozmyslel s ohledem na možnou šikanu širší rodiny a přátel.“

„Strach z budoucnosti a z nejistoty ze zázemí "domova" ...především mi jde o mé děti!!!!

„politické důvody. Ale nenašla bych odvahu opustit domov a nejbližší příbuzné.“

Otázka č. 7 - Pokud ano, jakou zemi byste si vybral?

Tato otázka měla zjistit, kam by lidé emigrovali. Na tuto otázku odpovědělo 68 respondentů. Přičemž na otázku č. 5 (Myslíte si, že byste byl schopen emigrovat?) odpovědělo kladně pouze 49 respondentů.

„USA“ – tímto způsobem odpovědělo 21 respondentů

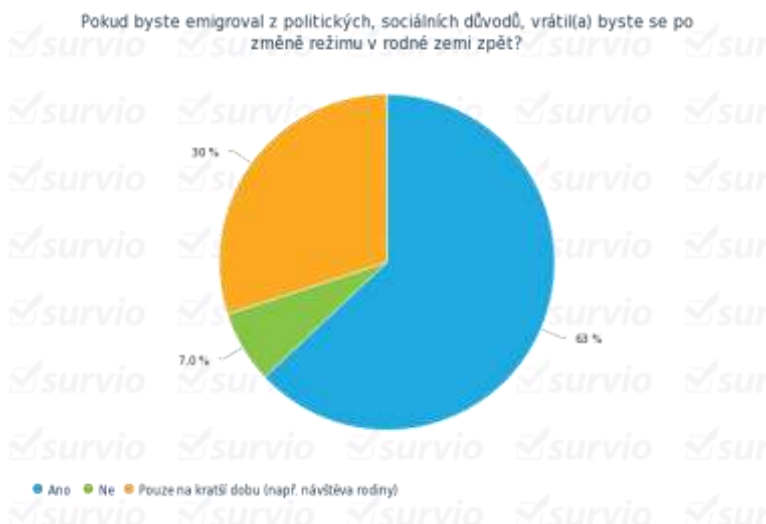
„Snažila bych se zůstat v Evropě, severské sáty, ale nevadilo by mi, kdyby to bylo nutné, odjet i za more.“

„Konkrétní stát nevím, měla být země politicky stabilní, bezpečná a kulturně podobná naší zemi.“

„V případě ohrožení a strachu tu první bezpečnou zemi. V případě lásky tu, kam by mé srdce táhlo, za práci ráám, kde by byly pracovní nabídky.“

„Myslím, že bych neměl moc na výběr. Mluvím jenom anglicky.“

Otázka č. 8 - Pokud byste emigroval z politických, sociálních důvodů, vrátil byste se po změně situace v rodné zemi zpět?

Na tuto otázku odpovědělo všech 100 respondentů, 63 respondentů (63 %) by se vrátilo, 30 respondentů (30 %) by se vrátilo pouze na kratší dobu, jako je návštěva, a 7 respondentů (7 %) by se nevrátilo.

Otázka č. 9 - Jakým způsobem byste vychovával děti? Jako Čechy nebo příslušníky nového země?

Tato otázka byla také otevřená. Jejím účelem bylo zjistit, jak by respondenti vychovávali děti v zahraničí. Na tuto otázku odpovědělo 66 respondentů.

„jako Čechy“ – tímto nebo podobným způsobem odpovědělo 42 respondentů

„Asi z každého trochu“ – odpovědí (napůl, obojí, tak i tak,) bylo 18

„V souladu s podmínkami, kulturním a společenským životem dané země, samozřejmě se zachováním mateřského jazyka“ „

„Vychovávala bych je stejným způsobem, jako doposud. Jako pokorné lidi s potenciálem, který jim byl dán a který mají rozvíjet se zodpovědností za svá slova, rozhodnutí a skutky.“

„Pokud by nebyla pravděpodobnost návratu a vzhledem k nutnosti integrace, tak dle cílové kultury.“

Otázka č. 10 - Co by bylo podle Vás na emigraci nejtěžší?

Tato otázka měla zjistit, co by bylo v případě emigrace dle názoru respondentů obtížné nebo možná i to, kvůli čemu by nebyla emigrace ze strany respondenta možná.

„Opuštění všeho co tu mí předkové vybudovali, rodiny, přátel. Začlenění se v nové zemi, budování nového života.“

„Začít "od nuly" v novém prostředí, kultuře, bez přátel, často bez jazykového vybavení“

„Opuštění všeho co tu mí předkové vybudovali, rodiny, přátel. Začlenění se v nové zemi, budování nového života.“

„Najít si v dane zemi odpovídající zaměstnání ve své profesi, smířit se s opuštěním přátel“

„Překonat pocit vlastenectví a rozloučit se se rodinou, přáteli a s ideály, která jsem dosud měla“

„Rozhodnutí pro její realizaci“

„Odrhnutí od známých a blízkých příbuzných“

Otázka č. 11 - Jak vnímáte imigraci nebo emigraci v současné době?

Tato otázka byla otevřená a měla zmapovat, jak lidé dnes emigraci vnímají. Na tuto otázku dopovědělo 97 respondentů.

„Nevnímám“ – takto odpovědělo 9 respondentů

„Zaleží, z jakého pohledu se na to podíváme, jak jsem zmínil, sám zeji ve Velké Británii, která je cílem lidí z celého světa, někteří přicházejí na 2-5 let vydělat peníze a vrátit se domu a např. postavit dum [lidi z východní Evropy]. Dále jsou tu lidé z Afriky a z muslimských zemi, kteří jenom zneužívají dávky a nechtějí se přizpůsobit a pracovat.“

„V současné době je složité říct, zda přijímat uprchlíky. Samozřejmě jsou to lidi, kteří potřebují naši pomocnou ruku. Nic ale o nich nevíme, nemůžeme s naprostou jistotou říci, že všichni přicházejí s dobrými úmysly.“

„Neumím rozlišit mezi uprchlíky z války, politickým pronásledováním, ekonomickou migrací. Myslím že se současná vlna migrace je buď zcela neřízená - ponechaná náhodě. Nebo je to maskování dovezu pracovních si“

„pokud jde o ochranu vlastního života, lze ji pochopit, ale ekonomická migrace je na úkor občanů přijímajícího státu. A rozhodně je nutné nastavit taková pravidla pro imigranty, aby se do společnosti začleňovali, ne aby se společnost přizpůsobovala jim“

Otázka č. 12 - Má být naše země vstřícná k imigrantům přicházejících ze zemí, kde se válčí?

Otázka měla zjistit, co si lidé myslí o příchodu imigrantů do naší země. Na tuto otázku odpovědělo všech 100 respondentů.

„ano“ – takto nebo podobně (samozřejmě ano, měla by, atd.) odpovědělo 52 respondentů

„ne“ – takto nebo podobně (neměla, jsem proti, nikoliv, atd.) odpovědělo 24 respondentů

„Pokud se přizpůsobí náseky stylu života, právním normám a naučí se jazyk tak ano. Ale je nutné brát na vědomí, že muslimové mohou jít do Emirátu, Omanu, Kuvajtu, Kataru, ale tam se musí pracovat!!! V Evropě se málo píše, že ve východní Evropě je 1.5 mil uprchlíků z Ukrajiny a o ty se EU nezajímá!?!? Ted je ekonomická prosperita, ale za bude krize [a ona zase přijde] tak bude velký problém, který pravděpodobně vyústí v etnické a náboženské nepokoje. Mam s tím velmi neradostnou zkušenost.“

„Měla by se snažit pomoci třeba rodinám s malými dětmi, ale nepouštět k nám mnoho migrantů, protože s nimi přicházejí i nebezpeční lidé.“

V dalších odpovědích se vyskytovala různá tvrzení, jako nevím, či příklady proč ano, ale i proč ne.

Každopádně převažují odpovědi, které znamenají vstřícnost k emigrantům.

Otázka č. 13 - Má dnešní společnost předsudky vůči dnešním emigrantům?

Tato otázka zjišťovala, jak dnešní lidé vnímají emigraci, zda vnímají společenské dění v souvislosti s negativistickými postoji k migrantům ze Středního východu či Afriky.

Na tuto otázku z celkových 100 respondentů odpovědělo 89 - ano, tudíž si myslí, že dnešní společnost má předsudky. Oproti tomu 11 respondentů (11 %) odpovědělo - ne.

Otázka č. 14 - Byl byste ochopen osobně pomoci nějakému z imigrantů?

Na tuto otázku odpovědělo opět 100 respondentů, z toho by 43 respondentů (43 %) emigrantovi nepomohlo, ale na druhou stranu více než polovina respondentů - 57 (57 %) by bylo ochotno pomoci.

Otázka č. 15 - Jak byste pomohl (a)?

Tato otázka měla více přiblížit minulou otázku, kde kladně odpovědělo 57 respondentů.

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 62 respondentů.

„Co nejrychleji je začlenil do pracovního procesu. Sam toto dělám každý den ve své práci!!! [pracuji jako manažer v mezinárodních hotelech]. Bohužel nelze si nevšimnout, že imigranti z Afriky a blízkého východu nechtějí pracovat, přizpůsobovat se našemu způsobu života a nechtějí se vzdělávat, čekají jenom na dávky!!!“

„Nijak ,myslím že v naší zemi je dost našich lidí ,maminky v azylových domech, starých lidí a sociálních lidí kteří potřebují pomoci tak tem bych pomohla. Materiálně ale i jinak.“

„Podle možností. Spíš než finance bych preferoval přímou materiální pomoc, skutkové pomoci moc schopem nejsem s ohledem na nepřiliš rozsáhlé zázemí.“

„pomoc na úřadech, doprovod při vyřizování potřebného. Rozhodně ne penězi nebo ubytováním.“

„kdybych viděl, že jsou slušní, byl bych ochoten jim pomáhat začlenit se do našeho prostředí a kultury“

Závěr

Práce se věnuje migraci obyvatelstva se zaměřením na Českou republiku a na migraci Čechů. Spíše než o migraci jako takovou, jde v našem případě o emigraci, tedy opuštění země s cílem najít v zahraničí nový lepší život.

Při pohledu do historie je možno zjistit, že Češi opouštěli svou zemi i v dobách dávno minulých – doba husitství, doba pobělohorská, kdy hlavním důvodem pro odchod byly především náboženské neshody. V moderních dějinách najdeme jako hlavní důvod odchodu ze země politické uspořádání. Strach o vlastní život i o životy svých blízkých zažívali lidé v období předválečném a protektorátním, po roce 1948 i v roce 1968.

Cílem práce bylo přiblížit vybrané osudy lidí, kteří emigrovali v průběhu komunistického režimu. Zjistit, jaké je k tomu vedly důvody a ukázat i obtížnost jejich rozhodnutí, zda lidé zažívali pocity nesvobody a nemožnosti svobodně opustit naši zemi.

Pro práci byly pořízeny tři rozhovory s emigranty, z nichž dva žijí mimo Českou republiku, a jeden se vrátil zpět. Dva rozhovory byly uskutečněny nepřímou komunikací pomocí internetu, třetí byl pořízen v přímém kontaktu. Všichni dotazovaní odpovídali na shodné, předem připravené otázky.

Z rozhovoru s prvním emigrantem, který odešel do USA poměrně složitou cestou přes bývalou Jugoslávii a téměř roční pobyt ve sběrném táboře v Rakousku, vyplývá, že jeho touha po svobodě a změně života byla natolik silná, že se dokázal odpoutat od své vlasti a rodiny a se svojí ženou a třemi dětmi podstoupil za svobodou velmi náročnou a rizikovou cestu. Emigrace pro tohoto člověka znamenala svobodu, která v jeho životě zastává jednu z nejvyšších hodnot.

Druhý rozhovor je s člověkem, který emigroval přímo na západ, který využil otevřenější politické situace před okupací ruskými vojsky a jeho rozhodnutí zůstat ve svobodné zemi pramenilo z velké části z hrozby okupace ruskými vojsky a fyzického útlaku ze strany bezpečnosti. Jeho emigrace byla z části vynucená vyvinutou politickou situací i útlakem státní tajné bezpečnosti.

Třetí rozhovor byl s člověkem, který opustil naši zemi poměrně v mladém věku se svolením úřadů a této situace využil pro emigraci. Jako mladý člověk toužil po životě, jenž mu poskytne budoucnost, svobodu a motivaci k dalšímu růstu, toto byl důvod jeho emigrace.

Z rozhovorů je zřejmé, že lidé v době komunistického režimu opouštěli naši republiku právě z důvodů pocitu nesvobody, útlaku bývalého režimu, který odpíral občanům běžná občanská práva. V mnohých případech byl zneužíván i nátlak ze strany státní bezpečnosti. Jednoznačně vyplynulo, že respondenti, kteří emigrovali, opustili svoji vlast z politických, nikoli ekonomických důvodů. U těchto respondentů převýšila při rozhodování o emigraci touha po svobodném životě před setrváváním v komunistickém prostředí plném útlaku a politického diktátu, ačkoli se jednalo o jejich vlast a jejich rodinné zázemí. Je zřejmé, že lidská svoboda pro mnohé lidi převyšuje ostatní hodnoty a jsou ochotni pro ni mnoho obětovat.

Dále bylo přes portál SURVIO provedeno dotazníkové šetření. Dotazníkového šetření se zúčastnilo sto respondentů, což je limit pro měsíční šetření na portálu. O vyplnění dotazníku byl mezi veřejností zájem, neboť limitu bylo dosaženo během týdne. I z tohoto šetření je zřejmé, že nad nadpoloviční většina respondentů si i v současné době váží svých svobod a byla by ochotna za změněných podmínek, a to především politických a válečných, uvažovat o emigraci.

Lidé si i v současné době uvědomují křehké hodnoty demokracie, která není automatickou zárukou klidného života, stále hrozí (a v některých zemích se reálně vyskytuje) nebezpečí totalitního režimu nebo válečného konfliktu. Proto otázka emigrace je i pro dnešní generaci 29 let po pádu totalitního režimu u nás zajímavá. Ačkoli otázku emigrace nemusí reálně řešit, je si vědoma určitých možných politických zvratů i v současné době. Zároveň bylo zjištěno, že téměř 90 % lidí si myslí, že současná společnost má vůči dnešním imigrantům předsudky. Na druhou stranu respondenti v nadpoloviční většině uvedli, že společnost měla být k imigrantům vstřícná. Z dalších odpovědí vyplývají určité obavy z toho, že imigranti se zde nezačlení, nebudou respektovat naše zákony, mravní normy a společenské tradice.

Dále bylo také zjištěno, že téměř čtvrtina lidí (pokud by dnes měla emigrovat) by emigrovala do USA a většina zbylých by zůstala v Evropě (Německo, Francie, Británie). Jen ojediněle se vyskytly destinace jako Austrálie či Nový Zéland. Pro lidi by však bylo těžké odejít za novým

životem s vědomím, že by tu nechali rodiny, přátelé a zázemí. Většina lidí by se po změně situace vrátila. Jen malá část by se nevrátila, anebo sem přijela jen na návštěvu rodiny apod.

Migrace obyvatelstva je zejména v dnešní době velmi vysoká. Dá se hovořit o tom, že se stává velkým problémem. Do vyspělých zemí přicházejí lidé ze zemí, kde se válčí, kde je politická nesvoboda, kde hrozí smrt. Přicházejí však ne po skupinách, ale po stovkách, možná po tisících. Z rozhovorů uskutečněných pro tuto práci vyplynulo, že chtěli-li respondenti najít nový domov a uplatnění, museli se přizpůsobit podmínkám v nové zemi. Zda se současní migranti budou chtít přizpůsobit novým podmínkám, je otázkou, neboť jsou velmi často odlišného náboženského vyznání. Přesto je jim nadpoloviční většina respondentů ochotna pomoci. Ne však penězi, či věcmi, ale radou, poskytnutím pomoci při vyřizování dokladů, poskytnutím zaměstnání.

Je však třeba také připomenout, že domov (a to také vyplynulo z rozhovorů) máme jen jeden. Je třeba si ho vážit a je třeba si vážit toho, že naše generace již nemusí nikam odcházet, chce-li žít svobodně, chce-li se vzdělávat, pracovat na pozici, která odpovídá kvalifikaci a dovednostem, že se nemusíme bát tajných odposlechů, psychického či fyzického teroru.

Na druhou stranu by si každý měl uvědomit hodnotu slůvka **svoboda**. Uvědomit si, že má svoboda končí tam, kde začíná svoboda někoho druhého.

Seznam použitých zdrojů

BARTÁK, Matěj. Kapesní slovník cizích slov pro 21. století. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-90-3.

AZcitaty.cz: Jiří Kárnet [online]. 2009 [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: <http://azcitaty.cz/jiri-karnet/3951/>

Manipulátoři: Emigrace z Československa a exil [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/emigrace-z-ceskoslovenska-a-exil/>

Moderní dějiny [online]. *Občanské sdružení PANT, 2009* [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/migrace-emigrace-a-transfery-obyvatele-ostravska-pred-ii-svetovou-valkou-a-po-jejim-vypuknuti/>

Moderní dějiny [online]. *Občanské sdružení PANT, 2009* [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/migrace-emigrace-a-transfery-obyvatele-ostravska-pred-ii-svetovou-valkou-a-po-jejim-vypuknuti/>

Referáty-seminárky.cz [online]. ISSN, 2008 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/ceskoslovensko-v-letech-1968--1989/>

Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost: Hlavní historické mezníky [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71391

Referáty-seminárky.cz [online]. ISSN, 2008 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/ceskoslovensko-v-letech-1968--1989/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – fotografie rodiny Vaňhových z rakouského azylového domu

Příloha č. 2 – dotazník

Příloha č. 1 – fotografie rodiny Vaňhových²³ z rakouského azylového domu

²³ Zdroj: archiv rodiny Vaňhových

Příloha č. 2 – dotazník

Migrace

Dobrý den,

Jmenuji se Tomáš Babka a studuji 3. ročník v OA Neveklov. V současné době zpracovávám téma migrace a emigrace. Věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1 **Pohlaví respondenta ***

muž

žena

2 **Věk respondenta: ***

do 20 let

20 - 35

35 - 50

více

3 **Znáte někoho, kdo emigroval? ***

Ano

Ne

4 **Pokud ano kam, kdy a za jakých okolností emigroval?**

Napište odpověď...

5 **Myslíte si, že byste byl/byla schopen(a) emigrovat? ***

Ano

Ne

6 **Co by Vás k emigraci přimělo? ***

Napište odpověď...

7 **Pokud ano, jakou zemi byste si vybral?**

Napište odpověď...

8 Pokud byste emigroval z politických, sociálních důvodů, vrátil(a) byste se po změně režimu v rodné zemi zpět? *

- Ano
 Ne
 Pouze na kratší dobu (např. návštěva rodiny)

9 Jakým způsobem byste vychovával(a) děti? Jako Čechy, nebo jako příslušníky nové země?

Napište odpověď...

10 Co je podle Vás na emigraci nejtěžší? *

Napište odpověď...

11 Jak vnímáte emigraci nebo imigraci v současné době? *

Napište odpověď...

12 Má být naše země vstřícná k imigrantům přicházejícím ze zemí, kde se válčí? *

Napište odpověď...

13 Má dnešní společnost předsudky vůči dnešním imigrantům? *

- Ano
 Ne

14 Byl by jste ochoten osobně pomoci nějakému z imigrantů? *

- Ano
 Ne

15 Jak byste pomohl(a)?

Napište odpověď...

ODESLAT DOTAZNÍK